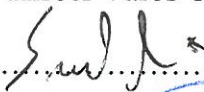

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

**Javaslat a
„Magyar Királyi Lovarda”
települési értéktárba történő felvételéhez**

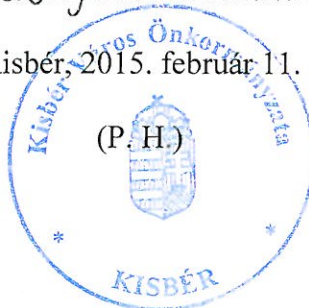
Készítette:

Kisbér Város Önkormányzata

..... (aláírás)

Kisbér, 2015. február 11.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Kisbér Város Önkormányzata

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Sinkovicz Zoltán

Levelezési cím: 2870 Kisbér, Széchenyi István u. 2.

Telefonszám: 06-34/352-666

E-mail cím: palyazat@kisber.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

Magyar Királyi Lovarda

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☒ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus és vendéglátás	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

2870 Kisbér, Ménes utca 2.

Hrsz.: 1598, 1599/1

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

☒ települési	☐ tájegységi	☐ megyei	☐ külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Kisbér utolsó földesurát, Batthyány Kázmért (kormánybiztos, majd a Szemere-kormány külügyminisztere) az 1848/1849-es szabadságharcban vállalt szerepéért, távollétében teljes vagyonekobzásra és halálra ítélték. Alig néhány évvel később, 1853-ban a kisbéri birtokon Ritter Ferenc altábornagy vezetésével megalapították a Magyar Királyi Katonai Ménest. A ménes elsődleges feladata az osztrák- magyar hadsereg lóval való ellátása volt.

A Lovarda Kisbér emblemikus épülete, még a város címerében is megjelenik. 1854-56 között épült romantikus stílusban Hasslinger építész tervei alapján, a kivitelezője pedig Singer György győri építőmester volt. Ebben az időben Közép-Európa legnagyobb fesztávolságú lovardájának számított. Tetőszerkezete az első komolyabb magyar

faszerkezetek közé sorolható, ma már műemlékvédelem alatt áll. A hagyomány szerint az épület tetőszerkezetéhez szükséges, egy-egy vörösfenyő fatörzséből faragott áthidaló gerendákat csak Erdélyből tudták beszerezni. Az épület egyáltalán nem mondható kicsinek, hiszen 21 méter széles, 55 méter hosszú és 1162m² területű.

A lovarda elsősorban a ménes központjában tartott mének és csikók téli mozgatására szolgált, jó időben egy szabadtéri lovardát használtak. Alkalmanként kulturális eseményekre is igénybe vették, például a kisbéri műkedvelő társaság jótékonyági előadásán 1892-ben, amikor is az Elektra című drámában Jászai Mari lépett fel. Az előadást olyan nagy érdeklődés kísérte, hogy az épület zsúfolásig megtelt közönséggel. A művészno fellépését szünni nem akaró taps és éljenzés fogadta.

A ménest 1961-ben felszámolták, így került az épület Kisbéri Állami Gazdaság tulajdonába. Először csirketelep céljára akarták használni, de a Kórház (az egykori Batthyány- kastély) közelsége miatt ezt sikerült megakadályozni. Magtárként is használták, majd 1991-ig lakatosüzem működött benne. A gazdaság felszámolása után 2006-ban az épületet eredeti formájában rekonstruálták. A létesítmény 2013 óta lovaglásra alkalmas.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A Magyar Királyi Lovarda közel 160 éves épülete büszkén viseli a romantikus stílus jegyeit, tetőszerkezetét pedig a magyar építészet első komolyabb faszerkezetei között tartják számon. Méreteivel kiemelkedik a társai közül, mind a mai napig Közép-Európa legnagyobb fedett lovardájának számít.

Az épület rendkívül nagy szerepet játszott a kisbéri lótenyésztés világhírűvé válásában, valamint a helyi- és környéki kulturális élet felpezsdítésében is számos alkalommal vállalt szerepet. A 60-as éveket követően sajnálatos módon az eredeti rendeltetésétől nagyban eltérő célokra használták, de a 2006-os rekonstruálását követően alkalmassá vált arra, hogy újra a környék lovas életének központja lehessen. Ezen okokból mindenképpen érdemesnek tartjuk arra, hogy felvételt nyerjen a települési értéktárba, ezzel biztosítva a régóta megérdemelt figyelmet és gondoskodó odafigyelést.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Dr. Hecker Walter: Híres versenylovaink

Hegedüs Pál: Örökségünk

Hegedüs Pál – Jaksics György: Üdvözlét Kisberről

Pallosné Varga Zsuzsanna – Drs. Valkenburcht István – Varga István: Ruisz Gyula nyomában 1857-1930

<http://www.muemlekem.hu/muemlek?id=6290>

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

-

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

III. MELLÉKLETEK

